

Veliko bolj strogo narodno od visokega plemstva avstro-ogerskega je niže plemstvo, vzlasti madjarsko, poljsko in hrvatsko. Drži se strogo starih domačih običajev tako, da se le s težavo udaja po nekoliko novodobnim zahtevam. Žalibog, da to plemstvo bolj in bolj propada ter leze v siromaštvo. Marsikater potomec nekedaj velike, mogočne in slavne rodovine postopa brez dela po mestu, dosti potov pomanjkanje trpi, posestvo njegovih prednikov pa imajo v rokah ljudje, ki se ne upirajo novodobnemu napredku, nego z bistrim razumom osvajajo od njega vse, kar vedó, da jim utegne hasniti. Zná se, kako zeló se je zadolžilo madjarsko in poljsko plemstvo. Mnogo so zakrivili tudi špekulativni judi. Tudi znamo za svet, ki ga je dal nekdo madjarskim plemenitašem: „Poženite svoje sinove s hčera mi judovskimi, pa se bodete dolgov znebili“.

Poglejmo si še bosensko plemstvo. Večina bosenskega plemstva zavrgla je vero Kristusovo in se pomuhamedanila, ko so Osmani Bosno osvojili. To je učinilo zbog tega, da si je rešilo svoja posestva in staro svojo veljavo. Ti renegati, te poturice so telesno in duševno mnogo bolj razviti od bedne raje. Bosenski plemenitaši so visokostasni in koščeni, širokopleči in žilavi; na čelu jim kraljuje ponos in samosvest, česar ne opazujemo pri ubogi, toliko časa zatirani raji, ona je ponižna in udana predpostavljenim. To bosensko plemstvo je imelo svoje dni izredno veliko veljavo pri narodu. Ponaša se s svojimi avitskimi pravicami, ter je ohranilo tudi stara slovanska imena.

Ali ti begi in agi so bili vsak čas najnevarnejši nasprotniki centralne vlade v Stambulu, in najsilnejši opONENTI vezirom, ki jih je vlada v Bosno pošiljala. Kajti v njihovih rokah je bila ne samo moč in veljava, ampak tudi véliko posestvo. Še le znani graničar Omer paša jih je ukrotil 1850. l. potlačivši njih ustanek. Sedaj jim je vlada vzela desetino, pravico lovsko, ribiško, in mitnino, nastavljala jim je tuje osmanske uradnike, ter jim podrezala sploh vsako vplivanje na javne zadeve. Na vse zadnje je odredila celó to, da noben Bošnjak ne more dobiti nobene javne službe. Tudi jih je preobložila z davki, in njihove sinove je od 1864. l. naprej začela uvrstovati v redno vojno. S kratka, vlada se je poprijela najstrožih sredstev in naredeb, da jih vpogne in zlomi.

Od slej je to nekedaj tako ponosito in razuzdano plemstvo se začelo bližati bedni raji, katero je popreje zatiralo. No, nič čudnega to, kri ni voda.

Naši dopisi.

Dobrova dné 4. aprila. (*Kmetijsko predavanje.*) Dné 27. p. m. popoldne od 3. ure naprej imel je tukaj deželni potovalni učitelj kmetijstva, gosp. Gustav Pirc, predavanje o kmetijstvu. Govoril je sploh o kmetijstvu, osobito pa o živinoreji in sadjarstvu. Risal je kaj temeljito in po domače-umljivo one vzroke, kateri dandanes kmeta hudo tarejo in mu položaj njegov vedno težav-

nejši in neznosnejši delajo. Popisal je vse one nove potreščine, katere so se v teku časa med ljudstvom sploh udomačile, kojih pa naši predniki pred 40—50 leti še poznali niso, ker so jim za hrano in obleko s prav malimi izjemami edino le domači pridelki zadostovali. Povedal in dokazal je, da se iz zemlje in od zemlje dandanes ravno toliko in tudi še več prideljuje, kot se je ob onih časih pridelovalo, a vsakdanjim potrebam pa to vendar nikakor ne zadostuje. Ljudi je po družinah vedno več, delavci, dninarji in posli so pa od leta do leta dražji, tuja konkurenca domače pridelke na trgih spodriva, oblači se vse sploh z tujo kupljeno robo, katera je draga, a le prav malo trpežna. Obleka iz domače jerhovine, domačega sukna, platna in mezlana nosila se je leta in leta, a bila je pri vsem tem, če tudi ponošena, še trdna. In, kako je dandanes gledé obleke sploh? Pomladi se človek za drage denarje s tujo kupljeno robo prav lepo obleče, a v jeseni ima od vsega tega navadno le še nekaj razcapanih cunj; treba je zopet nove obleke, ki pa ravno tako kmalu promine. I to samo je uže velikansko davčno breme. Kave pred 30 leti še skoraj nikdo poznal ni; dandanes nahaja se pa uže v vsaki koči najoddaljenejega kota domovine. Zopet drug davek, ki domovini na leto mnogo stotakov stane. In, kaj pa še le „šnops“ iz vode in špirta napravljen? Vsaka kapljica te peklenske kuge je pravi strup. To je pravi „tekoči hudič“, ki ga človek z vsakim požirkom v-sé vliva; vniči duha in telo popolno. Šnopsar ni za nobeno resno delo več zmožen; truplo se mu počasi usuši, duh pa neumen postane in ni več zmožen, pošteno misliti, resno preudarjati in sklepati, toraj tudi ne več koristno delovati. Iz družine, med katero pričel je ta „tekoči hudič“ gospodariti, zgine mir, edinost, zadovoljnost, marljiva delavnost, red in blagoslov božji. V taki družini naseli se celi pekel z vsemi svojimi zliduhovi. In, nasledek temu je: moralični, fizični in gmotni propad, slednjič pa boben zapoje, ker je šnops ves blagostan poprej sicer premožne in poštene družine totalno vničil in požgal. Toraj proč za vselej s to peklensko pijačo!

Povedal je potem tudi vse napake, katere se pri živinoreji nahajajo ter poučil poslušalce, kako naj se prizadevajo, je polagoma tudi popolno odpraviti in živinorejo, živi kapital vsake kmetije, pošteno zboljšajo. Ravno tako je priporočal ljudem racionalno gojitev sadjarstva, katero poleg nepomeuljivega truda gotovih in lepih dohodkov daje in donaša. Temu najboljši dokaz je lanska dobra sadjarska letina, katera je Kranjski do en milijon goldinarjev vrgla. In ta ogromna vsota bila je tako rekoč na — cesti pobrana.

Ves govor, kateri trajal je nad poldrugo uro, poslušali so navzoči posestniki kaj pazno; vsaka beseda bila je navdušeno sprejeta. Vseh poslušalcev bilo je do 300; obširna soba I. šolskega razreda bila je kar natlačena.

In — sodba med tukajšnjimi kmetovalci, kateri bili so pri predavanji navzoči, je sedaj o vsem splošna: Ta gospod nam je pa res veliko temeljitega o kmetijstvu povedal. Tako izvrstnega poduka še nikoli od gospo-

skega človeka pričakovali nismo, ker smo mislili, da le kmet tudi kmetovati umé in zná; sedaj pa vidimo, da nas ta gospod v kmetovanji daleč presega.

Tukajšnji prebivalci pa sploh želé, da bi jim vrli gosp. Pirc zopet kmalu kako kmetijsko pridigo napravil. Za njegov zadnji trud so mu pa vsi od prvega do zadnjega prav iz srca hvaležni. M. Rant.

iz Ljubljane. — Interpelacija dr. Gregorceva zaradi imenovanja celovškega knezoškofa — in slovenski državni poslanci. — Slovenski listi omenili so interpelacije dr. Gregorceve skoraj vsi brez opazke, nekateri celó ne; nemški, Slovencem prijazni listi, pa so to interpelacijo bolj ali manj odločno obsojali, z najtehtnejšimi razlogi izjavil se je zoper njo dunajski „Vaterland“. Mi nismo bili namenjeni izreči se o tem koraku poslanca dr. Gregorce-a, zato, ker ga nikakor odobravati ne moremo, na drugi strani pa nismo hoteli interpelacije, katero je dr. Gregorec stavil gotovo z najboljšim namenom, jemati za povod prepiru ali celó razpora v domači naši hiši.

K nekaterim malim opazkam pa nas sili pisava „Slov. Naroda“ o tej zadevi, izrekoma zato, ker bi se sicer stvar v javnosti krivo mogla soditi.

O tem, da „Sl. Nar.“ one poslance, ki interpelacije niso hoteli podpisati, imenuje uplašljivce, pri onih štirih pa, ki so jo podpisali, hvali „ustrajnost in neupogljivost“, se z njim ne bomo nikakor pravdali, zato, ker je glasilo „Narodne Tiskarne“ enako prosta sodba o politiki, kakor drugim našim listom. — Vsaj enako prostost odločevanja moramo pa zahtevati za prosto izvoljene zastopnike našega naroda. Ako so poleg dr. Gregorca trije slovenski poslanci podpisali interpelacijo, storili so to gotovo iz prepričanja in z namenom, naši skupni stvari koristiti, ne dvomimo pa, da so ostali slovenski poslanci, katerih je še osem, podpis opustilo iz jako tehtnih razlogov in enako najboljših namenov za slovensko stvar. Za ogromno večino slovenskih poslancev moramo pa zahtevati vsaj toliko pravice odločevanja, kakor za primeroma malo manjšino, ako bi taka bila.

V stvarno razpravo interpelacije same se ne moremo spuščati sedaj zato, ker nasprotne nam ministru Gautschu nočemo olajšati odgovora, ako bo hotel kaj odgovoriti.

Danes smo prisiljeni, radi tudi tega ne storimo, pojasniti formalno stran vsega vprašanja. — Ni tajnost več, da so se slovenski poslanci razgovarjali o tej interpelaciji, in kakor se nam trdi iz zanesljivih virov, bili so tudi oni trije slovenski poslanci, ki so svoje podpise dodali interpelaciji, izrekli zahtevo, da udje kluba ostanejo zvesti pravilom onega kluba, kateremu so pristopili prostovoljno, da tedaj podpisi imajo samo tedaj veljavo, ako klub interpelaciji pritrudi. Prav tak „samo po sebi razumljiv pogoj“ izjavil je tudi veljavni česki poslanec, ki je podpisal interpelacijo.

Ker pa interpelacija v Hohenwartovem klubu ni prišla celó na razgovor ne, sodi se veljavnost omenjenih podpisov sama po sebi. Vse daljne posledice rajši opustimo.

Kar zadeva bistvo interpelacije same, se danes nočemo in ne smemo spuščati v nadrobnosti, sodimo pa, da se je ta korak dr. Gregorcev, kakor nam, tudi večini slovenskih državnih poslancev, zdel politična napaka vsaj sedaj in v taki obliki.

Uže to ni brez pomena, ako interpelacijo tako odločno obsojajo nemški naši zavezniki, še pomenljivejša pa je izjava političnega konservativnega društva v Celovcu, kateremu je predsednik starosta koroških Slovencev, prof. Andrej Einspieler, sam. Ta izjava, ki je čitati v listu „Kärntner Volksblatt“, in ima podpisa A. Einspieler, predsednika, in baron Mandorffa, podpredsednika, — pravi povodom interpelacije dr. Gregorceve, da je društvo novega škofa pozdravilo s češčenjem in veseljem in da smatra interpelacijo brez podlaga (gegenstandslos), ker se zmirna želja koroških Slovencev, da naj bi škof slovensko razumel, po obljubi škofovi, da se hoče tega jezika naučiti, uže tako bliža spolnenju.

Vprašamo toraj, komu koristi ta korak? — Politiki je treba pred storjenim korakom odgovoriti na vprašanje, komu bode to koristilo, sicer škodi, ko je hotel pomagati.

— **Velikonočni prazniki s procesijo vstajenja Zveličarjevega** bili so pri nas krasni. Veliki petek zjutraj hotel se je ponujati dež, pa na enkrat presuče se sapa, popihne hladna burija in s to nekoliko neprijetno saporohranilo se je lepo vreme vse praznike. Sedaj si bodo kmetovalci uže želeli nekoliko mirnega dežja in večje gorkote, da se rujevina po polji in travnikih prej umakne lepi spomladanski zelenjavi.

— **Deželni poslanec goriški dr. Aleš Rojic** razposlal je knjižico „Svojim volilcem“, v kateri je ponatisnjena interpelacija z dne 10. januarija 1887 o goriški bolnišnici in norišnici usmiljenih bratov, kolikor je je poslanec prebral v seji deželnega zbora, in druga „suho“ interpelacija, katero je stavil v deželnem zboru v isti zadevi dne 13. januarija t. l. Volilci spoznajo iz natančnih podatkov, katere podaje dr. Rojic na podlagi strokovnjaških poizvedeb, da poročilo deželnega odbora z dne 10. julija 1884 ni ustrezalo vsem zahtevam, ki so se smele na-nj staviti. Druga polovica dolge interpelacije, ki je opisovala postopanje visoke vlade v tej zadevi, ni tiskana, ker ni bila brana v deželnem zboru. A uže prva polovica je jako podučna, ter osvitljuje s prav svetlo lučjo goriške deželne in javne razmere. O priliki prinesemo morda kak posnetek iz knjižice, ki je bila tiskana v Postojini in šteje 34 strani.

— **Mesečni somenj ljubljanski**, ki je bil „Veliki petek“, bil je zavoljo velikonočnih praznikov slabo obiskan. Na trg prignalo se je samo 586 glav, namreč 246 konj, 178 volov, 130 krav in 32 telet. — Tudi kupca bilo je malo.

— **Krst nove oklopnice „Cesarjevičine Štefanije“** bode jutri v četrtek popoludne. Cerkveno blagoslovljenje prične se ob 1., slovesnost krsta in zdrsanja v morje pa ob 2. uri popoludne. Kumica novemu parobrodu bode nadvoj-

vodica Marija Terezija, soproga nadvojvoda Karola Ludovika, najstarejega brata cesarjevega.

— Avstrijska kvotna deputacija snide se k posvetovanju jutri opoludne ob 12. uri v gosposki zbornici.

— Delavsko podporno društvo v Trstu razpošilja račun in poročilo za leto 1886 z vabilom na občni zbor, ki bode zboroval dne 17. aprila ob 5. uri popoldne v dvorani „Slovanske čitalnice“ (Monte verde) v Trstu. Iz poročila je posneti, da društvo šteje 1112 rednih udov, rednih družabnic pa 318. — Skupno premoženje društveno znašalo je koncem leta 1880 samo 1876 gold. 36 kr., koncem leta 1886. pa uže 17.366 gold. 90 kr. — Znamenje veselega napredovanja.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Procesije vstajenja v dvorni cerkvi vdeležil se je letos cesar s cesarjevičem in pa na Dunaji navzoči nadvojvodi. Izmed znanih državnikov bili so pri slovesnosti navzoči: grof Kalnoky, vsi ministri, grof Hohenwart, Schmerling, grof Belcredi, grof Rihard Clam, grof Schönborn in dr. — Za generaladjutanta cesarjevega imenovan je grof Paar. Vojni minister grof Bylandt prosil je zarad bolehnosti (naduhe) za dalji odpust. Državni zbor sklican bo za 23. dan t. m., budgetna razprava pa se ima pričeti, kakor se sedaj trdi, še le 25. ali 26. t. m. — V teku tega tedna, nekateri listi trdijo, da uže jutri pričnejo se ustne razprave med pododseki avstrijske in ogerske kvotne deputacije. Ogerska deputacija izvolila je v ta pododsek šest udov in enega namestnika, med njimi predsednika deputacije Szlavuja in poročevalca M. Falka. Avstrijska deputacija sklicana je za jutri opoludne, da v ta namen tudi izvoli pododsek in da sprejme na znanje izrečeno željo ogerske deputacije po ustnih razgovorih. Posvetovala se bode tudi o drugem „nunciji“ (naznanilu) ogerske deputacije, katero obsega 7 tesno tiskanih polstrani. To naznanilo obrača se zoper mnenje, izrečeno v naznanilu avstrijske deputacije, kakor da bi se ta po postavi ne smela pečati z vprašanjem dogovorjenih 2% doneska od vojne pokrajne; nasprotno ima deputacija dolžnost, pečati se s kvoto, katero imajo donesti vse dežele obeh državnih delov.

Sploh se to naznanilo zopet najbolj peča z vojno pokrajno. Dalje ugovarja, da bi se smele izjemati mitnine in vžitnine od piva in dohodkov, ker to zmanjša letne dohodke avstrijske za 39 milijonov. Konečno izraža nuncij željo po ustnih razgovorih in naznanja, da bode pododsek deputacije v ta namen od dne 14. t. m. na Dunaji na razpolaganje.

Iz vsega postopanja ogerske deputacije je soditi, da bi bila jako zadovoljna, ako gledé doneskov k skupnim potrebščinam ostane vse pri starem.

Ogerska. — Med Česko in Ogersko vnema se gospodarska vojska, katera od dne do dne postaja hujša. Povod ji je dalo nasprotovanje Ogrov zoper gospodarske in narodne tirjatve Čehov pri ponavljanji pogodbe. Po-

sebnost tedaj, ko se je čulo, da je nasprotovanje Ogrov v prvi vrsti krivo, da se ne sprejme mnogojezični napis na bankovce, pričeli so mladočeski krogi hudo agitacijo zoper nakupovanje ogerskega žita, moke, mesnine itd. — Pražka „Politik“ prinaša v tej zadevi vvodni članek, v katerem prizna, da je taka gospodarska vojska nastala, ki se še dalje bolj poojstrava, pa odkrito izreka, da so te razmere pouzročili Ogri, in pa, da zmerni česki poslanci, ki vojsko obžalujejo, nimajo tolike moči, da bi jo ustavili. Naj tedaj ogerski politiki ne bodo tako brezozirni, kakor so bili pri teh vprašanjih, in povrnile se bodo med narodom zopet prijateljske razmere.

Precej huda nevarnost pretila je trgovini ogerski vsled tega, ker se je pred tremi tedni tam uradno priznalo nekoliko (2 do 3) slučajev azijske kolere. Izhodne države ustavile so podonavski promet z Ogersko in uže so se ogerski trgovci bali take zaprtije in škode, kakor minulo jesen. — Ker se pa od 24. dne minulega meseca ni prikazal noben nov slučaj, dala je vlada tudi prve še bolj natanko preiskati in — kako in zakaj — ni znano, pa nova preiskava imela je vspeh, da se je uradno izjavilo, da tudi prvi letošnji slučaj te bolezni niso bili kolera. — To je rešilo za sedaj ogersko trgovino, ker vse dotične podonavske države so zopet odpravile pred zaukazano karanteno. — Pogajanje s zastopniki Rumunske daje tukajšnjim vladinim krogom nado, da se vendar-le sklene nova trgovinska pogodba.

Nemška. — V državnem zboru pripravlja se borba katoliškega središča in pa Richterjeve stranke zoper cerkveni predlog. Sodi se, da se Bismark sam ne bo posebno spuščal v razpravo, temveč, da bode skrbel, da združene vladine stranke zavržejo vse premembe, katere bi katoliki predlagali. — Uradno se javlja v „Reichsanzeiger-ju“, da je poslanec v Rimu, pl. Keudele na lastno prošnjo dejan v začasni pokoj in da mu je podeljeno dostojanstvo pravega tajnega svetovalca. — V Alzaciji se poojstruje uprava potom naredeb. Do sedaj bilo je ukazano, da je treba vsakemu članu francoske vojne dovoljenja, ako je hotel bivati v teh nemških deželah, od sedaj naprej mora si tako dovoljenje za bivanje preskrbeti vsak francoski državljani brez izjeme. — V Nizzu umrl je, tudi pri zadnjih volitvah za nemški državni zbor z sijajno večino izvoljeni poslanec Strasburški Kable. Mesto Strasburg napravi mu sijajen pogreb. Izvoljenec sprejel je poslanstvo le v ta namen, da je prišedši v nemški državni zbor v imenu vseh svojih tovarišev izrekel protest zoper priklopljenje Alzacije in Lotaringije k nemški državi, ne da bi se bilo po načelih, veljavnih v 19. stoletji zato poprašalo prebivalstvo.

Kable bil je toliko nevarnejši nemškemu vladarstvu, ker je bil jako previden, tako, da mu vladni oblastniki niso mogli do živega. Vsled njegovega vpliva naraščalo je tudi od leta do leta nasprotovanje zoper Nemce. — Uradno se naznanja, da se bodo nove močne trdnjave napravile v okolici Metz in Strasburg. — Več županov manjih mest Alzacije bilo je v teku minulega tedna odstavljenih.